

Kultur

Tips oss:

Tlf: 55 55 97 00

E-post:

nyhetsleder@dagen.no

I AVLUKKET: Slik arter installasjonen seg. Sittende på den vesle benken får publikum se en presentasjon på rundt 12 minutter. FOTO: RUTH MJANGER

Kronisk syk. Det høres nok så stillestående ut, ikke sant? Men kunstner Ruth Mjanger vil likevel bruke vandringsmetaforen om det hun har opplevd etter at hun i 2004 fikk diagnosen fibromyalgi.

EIVIND ALGRØY

evind.algroey@dagen.no

Jeg sitter i en liten mørk sal på Lepramuseet i Bergen. På denne tomten har det bodd mennesker med sykdom siden 1400-tallet. I gode tider fikk de hjelp, men til tider måtte de klare seg helt på egen hånd.

Nærmere bestemt sitter jeg på en liten benk inne i et kvadratisk avlukkede. Foran meg begynner en

det neste kvarteret. I landskapet som trer fram i et menneskes liv når det på en eller annen måte rammes av sykdom. I oppturene og nedturene. I håpet, skuffelsen og drømmene. I livet.

Lang vei

Video- og musikkinstallasjonen «I himmelsynet» åpnet i går for publikum. Den er hogskolelektor Ruth Mjangers kunstneriske bearbeidelse av sin egen og andres opplevelse av et liv med kronisk sykdom og hvordan dette påvirker gudsbildet og lengselen etter Gud.

Siden 2009 har hun arbeidet tverrfaglig med prosjektet sammen med kollegaene Odd Torleiv Furnes og Sverre Stokke som har bidratt med henholdsvis musikk og lyddesign, estetisk konsultasjon og metalldesign. Men også før den tid ligger det

personlige kamper bak for dramapedagogen. Usikkerheten og angsten for de ukjente smertene som oppstod ulike steder i kroppen. Og det overveldende i å få en diagnose som betegnes som kronisk. Men midt oppe i dette et liv fylt av glede, humor og ny erkjennelse.

Lys og mørke

Paradoksene kommer klart til syne i bildene som vises på veggen i avlukkede. Det lille barnet som danser i frihet føres plutselig inn i sykehusets kliniske miljø, men danser videre. Grafikken flyter sømløst fram og tilbake mellom ulike verdener, mens sykesengen utgjør et motiv som binder det hele sammen. Torkell Bernsen som har laget videografikken er førstemanuensis ved Kunst- og designhøgskolen i Bergen. Da han i fjor vår kom inn i prosjektet løste

mye av det visuelle seg, forteller Mjanger.

Mangelen på kronologi er også åpenbar i installasjonen. Det er ikke en fortelling som følger en fast oppbygging. I stedet skiftes det mellom det mørke og angstper vemod over det tapte, og det lyse som framkaller håp om forløsning. Denne vekslingen viser samtidig at det finnes bevegelse i det å være kronisk syk, forteller Mjanger.

Bilder på Gud

Lepramuseet i Bergen bærer mye med seg som ramme for installasjonen. Her har kronisk syke levd med nærhet til St. Jørgen kirke, i spenningen mellom frykt og fortløselse og lengselen etter frelse og Gudslengsel er en viktig grunn-

Liv, glede og kronisk

Nytt tema hver dag:

Mandag: **Familie**
 Tirsdag: **Menighet**
 Onsdag: **Misjon**
 Torsdag: **Kultur**
 Fredag: **FreDagen**

Les lørdag:

**Fra kirkekaffe
til kaffekunst**

PERSONLIG: Ruth Mjanger måtte gå noen runder med seg selv før hun valgte å tematisere egen sykdomshistorie i et kunstprosjekt. «I Himmelsynet» er resultatet, en video- og musikkinstallasjon som står utstilt ved Lepramuseet i Bergen denne sommeren. FOTO: EIVIND ALGRØY

sykdom

tone i Mjangers prosjekt, i duett med sykdommens bitre realitet. Hun ønsker å vise at mennesker er sammensatte og at behandling ikke utelukkende kan ta hensyn til det fysiologiske.

– Jeg vil gi et innblikk i en verdensanskuelse som er en del av menneskers hverdag og som blir viktig i møte med sykdom. Men å framstille gudsnærver i kunsten har vært et spørsmål til alle tider, det har vi jobbet mye med.

Hun har funnet mye inspirasjon i måten Bibelens tekster etablerer mange navn og bilder på Gud. – Det er som om de bretter ut et mangfold i Gud som treffer oss forskjellig i ulike perioder av livet, sier Mjanger.

Formidlingsleder Sigurd Sandmo ved Bymuseet i Bergen spør i prosjektets katalog om ikke man har glemt å snakke om mening i et

liv med kronisk sykdom. Selv om museet er livssynsøytralt mener han Mjangers prosjekt er en viktig del av museets formidling.

– Stadig leser man at mennesker som lever med kroniske eller alvorlige sykdommer blir spurt om de synes livet er verdt å leve. Ofte ser man at de må forsvare seg – insistere på at livet er godt til tross for at de trenger andres hjelp, til tross for at de ikke kommer seg så mye ut, eller til tross for at de har smerter. De svarer at et liv som syk kan være et godt liv, og kanskje ster de også noe mer. Men da er det ikke alltid at noen hører etter, skriver Sandmo.

Apenhet

Åpenhet rundt sykdom er noe av det Mjanger håper prosjektet kan bidra til. Blant helsepersonell så vel som i kristne miljø. I hennes

egent liv ble samtalen viktig i behandlingen av egen lidelse. Først samtalen med seg selv, i sorgprosessen som fulgte beskjeden om at smertene var noe hun måtte leve med. Så samtalen med Gud, og etter hvert også med andre.

Arbeidet med å finne fram til helsepersonell som kunne møte henne på flere plan enn det kroppslige.

– Fysisk behandling er viktig. Men kroppen henger uløselig sammen med vår sjel og ånd. Å finne personer med tro på dette var viktig. Jeg tror det samme gjel-

der i enhver samtale. Dersom en våger å åpne litt opp rundt lidelse og sykdom får en rikere og dypere samtale.

Selv opplever hun at det er blitt en større åpenhet i kristne miljø for å snakke om sykdom de siste årene.

Glede og håp

I det mangfoldige landskapet «I Himmelsynet» presenterer hennes det nok av lyse holdpunkter til å forstå at kronisk sykdom ikke

RUTH MJANGER

må bety at livet tar slutt. Glede og humor har vært viktig for Mjanger i møte med sykdommen. Galgenhumor er en egen

sjanger, minner hun om.

– Mennesker som selv har erfart sykdom kan tøyse så mye de vil, også med min sykdom. Men de som ikke vet har ingen rett til det, slår hun fast.

I installasjonen finner en også vemodet i et liv som tar en annen vending. Drømmene som ikke ble virkelighet. Men de kan erstattes av andre drømmer, er Mjangers egen erfaring.

– Man har som regel en mulighet til å gjøre valg. Disse er ekstremt viktige. Setter en den ene foten foran den andre så finnes det en vandring, også for kronisk syke, sier Ruth Mjanger. DAGEN